

Saariston Rengastie

Tapio Hartikainen
Tammikuu 2023

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Saariston Rengastie, 220 km

Kohdekuvaus

Saariston rengastie tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden tutustua Turun saaristoon. Rengastien kulkija siirtyy saarelta saarelle välillä siltoja pitkin, välillä maantielauttojen, lossien ja yhteysalusten kyydillä. Rengastie kulkee Paraisten kaikkien pääsaarten läpi. Jokainen saari on ainutlaatuinen ja kesäisin täällä on tarjolla monipuolista palvelua.

Suosittelimme myös poikkeamaa reitiltä ja tutustumaan saariston tarjontaan. Ulkosaaristo on ainutlaatuinen ja etenkin Jurmossa ja Utössä kannattaa vierailla, jos on ylimääräistä aikaa. Saariston rengastie on mukava tapa tutustua saaristoon. Voit itse valita, kuinka liikut saaristoalueella: veneellä, pyörällä, moottoripyörällä, autolla, bussilla tai vaeltamalla. Minkä tavan valitsetkin, saaristo tarjoaa hyvät kulkuyhteydet. Reitti on noin 250 kilometrin pituinen (josta 220 km ajomatkaa) ja monet erilaiset lautat ja yhteysalukset vievät sinut haluamaasi kohteeseen. Kesällä pääsee kulkemaan koko reitin, muina aikoina joutuu kääntymään takaisin puolivälissä, joko Houtskarissa tai Iniössä riippuen siitä, kumpaan suuntaan reittiä kiertää. Reitin varrella on tarjolla monipuolisia palveluja bed and breakfast- majoituksesta hotelleihin, sekä erilaisia ravintoloita ja kauppiaita, joten tänne on mahdollista matkustaa myös kesäkauden ulkopuolella.

Saariston Rengastie on kierrettävissä kokonaan 12.5.-3.9. Reitin varrella on yhdeksän lautta ja suositusaika reitin polkemiseen on 2-5 päivää. Saariston rengastien voi kiertää sekä vasta- että myötäpäivään. Yritykset saariston saarilla ja kylissä ovat auki pidempään, joten on mahdollista matkustaa saaristoon myös kesäkauden ulkopuolella, vaikka Saariston rengastietä ei pysty kiertämään kokonaisuudessaan.

Pieni Rengastie on osa Saariston Rengastietä ja se on kierrettävissä kokonaan 12.5.–3.9. Reitin pituus on 120 km ja sen varrella on kolme lautta. Suositusaika reitin polkemiseen on 1-2 päivää. Autolla matka kestää vain päivän ja pyörällä kannattaa varata pari päivää. Reitti kulkee Turusta, Naantalin kautta Rymättylään, josta yhteysalukset MS Vidskär ja MS Östern lähteväy Seilin kautta Nauvoon. Reittiä voi kiertää myös toiseen suuntaan. Pieni rengastie kulkee viiden kaupungin läpi: Parainen, Turku, Raisio, Naantali ja Kaarina, ja 2/3 matkasta on saarilla. Matkan varrella löytyy 15 ympäri vuoden asuttua saarta sekä muutamia asumattomia saaria.

Saariston Rengastiellä on yksi maksullinen lautta M/S Antonia, joka liikennöi Houtskarin ja Iniön välillä. Tämän lautan aikataulun mukaan kannattaa myös suunnitella matkaa, koska se tekee vain muutamia lähtöjä päivässä. Lisäksi pienellä Rengastiellä lautta M/S Östern on maksullinen. Muut lautat ovat Rengasteiden varrella maksuttomia.

Saariston Pienen Rengastien varrelle on asennettu viisi pyörien pikahuoltopistettä. Huoltopisteet sijaitsevat Paraisten keskustassa, Lillmälön lauttarannassa, Nauvossa, Hangassa ja Röölässä. Pikahuoltopisteestä löytyvät yleisimmät pyörän huollossa tarvittavat työkalut sekä jalkapumppu. Pikahuoltopisteessä on mahdollista nostaa pyörä telineelle huollon ajaksi.

Tämä työssä on arvioitu Saariston Rengastien nykytilaa seuraavilla reittiosuuksilla: 1. Kaarina-Nauvo-Korppoo (mt 180), 2. Houtskari (mt 1800), 3. Iniö (mt 12230), 4. Kustavi (Iniöntie, mt 1922 – Kustavintie, mt 192), 5. Taivassalo – Mietoinen (Kustavintie, mt 192), 6. Mietoinen – Merimasku (mt 1930), 7. Merimasku – Teersalo – Taivassalo (mt 1931, mt 1961) sekä 8. Naantali-Raisio-Turku-Kaarina. Jako reittiosuuksiin on tehty niiden liikennemäärien, nopeusrajoitusten sekä muun liikenneympäristön mukaan.

Saariston Rengastie soveltuu hyväkuntoisille ja koordinaatioltaan riittävän taitaville retkipyöräilyyn kohderyhmille ja pääosin myös lähes kaikille retkipyöräilymuodoille. Reitti on vaativuustasoltaan pääsääntöisesti keskivaativa reitti, johtuen reitillä olevista useista jyrkistä nousuista ja laskuista, isohkoista liikennemääristä, osin turvattomasta ajoympäristöstä sekä pyöräilystä ajoneuvoliikenteen kanssa samalla väylällä. Rengastien monilla ajoradalla tai sen kapeilla pientareilla ajettavilla reittiosuuksilla (reittiosuudet 1, 4 ja 5) liikennemäärät ovat selvästi yli 1500 ajon. /vrk (jopa lähes 7500 ajon. /vrk kesäaikaan, kun lomaliikenne on vilkkainta) ja myös suurin sallittu ajonopeus on ajoneuvoilla monilla osuuksilla joko 80 km/h tai 100 km/h, mikä aiheuttaa liikenneympäristöön runsaasti melua ja lisää turvattomuuden tunnetta reitillä pyöräiltäessä. Tämä heikentää edelleen pyöräilijän mahdollisuutta nauttia pyöräilystä ja ympäröivästä maisemasta. Pyöräteitä on näillä tarkasteluosuuksilla tarjolla vain vähän ja ne rajoittuvat taajamakeskusten tuntumaan.

Yhteysalus-, lautta- ja lossiliikenne luo liikenteestä Rengastien varrella osin pulssimaista, mikä näkyy pyöräilijälle aika-ajoin useiden kymmenien ajoneuvojen lähes yhtäaikaisina ohituksina ja tuntuu näin ollen pyöräilijästä varsin turvattomalta käytettäessä samaa ajorataa ajoneuvojen kanssa. Lisäksi osa autoilijoista jättää varsin pienen turvavälin ajoneuvonsa ja ohitettavan pyöräilijän väliin, mikä heikentää pyöräilijän turvallisuutta liikenteessä.

Kuva. Saariston Rengastien tarkasteluosuus.

Kuva. Pyörätiet sijaitsevat tarkastelualueella taajamakeskusten tuntumassa.

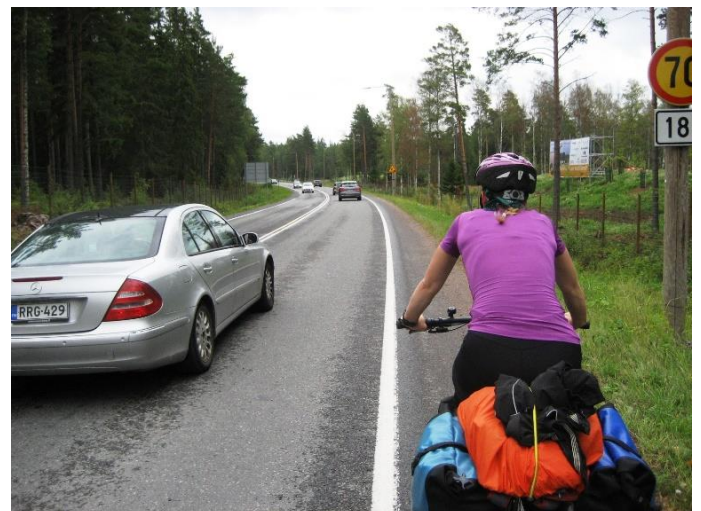
Kuva. Saariston Rengastiellä pyöräilijät jakavat autoilijoiden kanssa monissa kohdin saman ajoradan.

Kuva. Kun autoja ei ole, pyöräilijän on helppo keskittyä pyöräilystä ja maisemasta nauttimiseen Rengastiellä.

Kuva. Lautta-, lossi ja yhteysalusrannoissa autoilijat ohjataan ensin kyytiin ja lopuksi on pyöräilijöiden vuoro.

Kuva. Liikennemäärien ollessa suuria ja käytettävissä ajotilan kapea on pyöräilijän turvallisuus koetuksella.

Kuva. Taajamakeskusten alueella lyhyehköt pyörätieosuudet tarjoavat pyöräilijälle turvallisen ajokokemuksen.

Koko Saariston Rengastien pyöräilyyn menee noin neljä päivää (esimerkiksi pidennettynä viikonloppuretkenä) sen varren käyntikohteisiin, nähtävyyksiin ja palveluihin välillä tutustuen. Rengastielle voi lähteä periaatteessa mistä vain sen varrelta ja jättää autonsa esimerkiksi yleisille maksuttomille ja aikarajoittamille pysäköintipaikalle. Rengastielle on myös helppo saapua joukkoliikenteellä (linja-autolla tai junalla) ja lähteä pyöräretkelle joko omalla tai vuokratulla pyörällä.

Saariston Rengastie on säännöllisesti ja katkeamattomasti opastettu Pienen Rengastien reitin osalta uuden tieliikennelain mukaisilla sinipohjaisilla pyöräilyn suunnistustauluilla (liikennemerkkit F21.1 ja F 21.2). Pyöräilyn suunnistustaulu osoittaa pyöräilijälle edessä olevan risteyksen erkanemissuunnat, reitin jatkuvuuden sekä antaa tiedon viitoituskohteista ja etäisyyksistä. Suunnistustaulussa esitetään nuolikuviot, kohteiden nimet, tunnuksat ja yleensä etäisyydet kohteisiin. Lisäksi koko reitin varrella on harvakseltaan ruskeapohjaisia Saariston Rengastien nimiopasteita, joissa on myös reittitunnus kuvattuna sekä sinipohjaisia pyöräilyn etäisyydestauluja, joissa ei ole Rengastien reittitunnusta kuvattuna.

Kuva. Uuden tieliikennelain mukaisia reittiopasteita Pienen Rengastien varrella.

Kuva. Saariston Rengastien varrella on tarkastelualueella vanhempia reittiopasteita varsin harvakseltaan.

Reitin varrella on (lautta-, lossi ja yhteysalusrannoissa sekä satamissa) lisäksi Rengastiestä opastauluja, joissa reittilinjaus on kuvattuna kartalla. Opastauluissa ei ole Rengastiestä tarkempaa sanallista reittikuvausta, jossa kerrottaisiin mikä reitti on kyseessä, kenelle se soveltuu, mitä nähtävyyksiä, käyntikohteita, toimintoja ja palveluita reitin varrella on pyöräilijälle tarjolla. Perinteisten opastaulujen lisäksi osassa lautta-, lossi ja yhteysalusrannoista sekä satamista on digitaalisia opastauluja, joista saa tarkempaa tietoa mm. lauttaliikenteen aikatauluista.

Kuva. Perinteistä opastaulun mallia täydentävät uudenaikaiset digitaaliset opastaulut, joihin ajankohtaisen tiedon päivittäminen on aiempaa helpompaa.

Rengastie on kuvattuna useilla eri tahojen tuottamilla internet-sivuilla, mm. kuntien visit-sivustot, matkanjärjestäjien sivustot sekä erilaiset karttapohjaiset reittipalvelusivustot. Eri tietolähteiden runsauden vuoksi reitille lähtevän on vaikea hahmottaa, mistä sivustoilta saa parhaan tiedon Rengastiestä ja mikä näistä sivustoista on mahdollisesti reitin virallinen sivusto. Lisäksi Rengastiestä on tehty kaksipuolinen taittuva ja taskuun mahtuva paperinen reittiesite (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi), jossa reittilinjaus ja lauttayhteydet on kuvattuna kartalla yhdessä reitin varren muiden toimintojen ja palveluiden (mm. uimapaikat, tulentekopaikat, retkeilykohteet, levähdys- ja leirintäalueet), nähtävyyksien ja käyntikohteiden kanssa. Varsinaista sanallista reittikuvausta ei tässä esitteessä kuitenkaan ole. Reittiesitteitä saa erittäin kattavasti reitin varren eri infopisteistä (mm. kaupat, kioskit, matkatoimistot, majoituspalvelut sekä lautat ja yhteysalukset).

Kuva. Rengastiestä on tuotettu paljon tietoa eri sivustoille ja karttapalveluihin pyöräilijää varten.

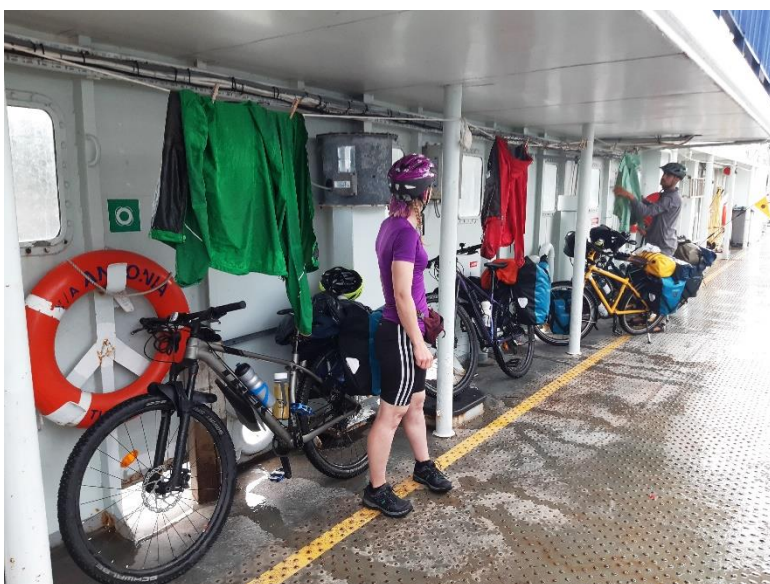
Keskeisimpiä pyörämatkailijalle tarjottavia palveluita ja toimintoja Rengastien varrella ovat majoituspalvelut, ravintolat ja kahvilat, pyörien välinevuokraus- ja huoltopalvelut, aktiviteetit, nähtävyydet ja käyntikohteet, kaupat ja puodit, vierasvenesatamat ja -laiturit, liikenne- ja kuljetuspalvelut, matkailutoimistot ja matkailuoppaat. Näitä eri palveluita ja toimintoja on erittäin runsaasti erityyppisten pyörämatkailun kohderyhmien tarpeita ajatellen. Lautta-, lossi ja yhteysalusrannoista sekä vierassatamista ja

taajamakeskuksista löytyy lisäksi pyöräilijälle pääosin hyvin kattavasti myös wc:t, suihkut ja juomaveden täyttömahdollisuus. Rengastiestä on valittavissa eri sivustoilta useampia omatoimisia teemoitettuja reittituotteita tai valmiita reittituotepaketteja eri reitti- ja päiväetappivariaatioin.

Rengastien varrelta ja sen lähiympäristöstä löytyy yhteensä 18 yritystä, jotka ovat hakeneet ja saaneet Welcome cyclist-tunnuksen (Tervetuloa pyöräilijä-tunnuksen) käyttöönsä. Tunnus on yrityksille ilmainen ja sitä voi hakea Pyörämatkailukeskuksen sivulta (www.bikeland.fi). Tervetuloa pyöräilijä -tunnus auttaa pyörämatkailijaa löytämään pyöräily-ystävälliset palvelut Bikeland.fi-sivulta ja erottumaan muista alueen palveluista.

Kuva. Pyörämatkailun menestys riippuu monen eri osatekijän yhteensovittamisesta pyörämatkailijan tarpeet huomioiden.

Kuva. Kun pyöräilijän perustarpeet on hyvin huomioitu, on reitillä vaivatonta ja mukavaa pyöräillä.

Saariston Rengastie kulkee koko matkaltaan päällystetyllä maantiellä ja pyörätiellä, joiden pinta on pääosin hyväkuntoista ja turvallista pyöräillä (lukuun ottamatta Nauvon taajaman pyörätieosuutta, joka on pinnastaan paikoin osin erittäin vaurioitunut). Reitin profiili on pääosin riittävän helppo suurimmalle osalle pyöräilyn eri kohderyhmistä. Reitiltä löytyy kuitenkin muutamia erittäin jyrkkiä nousuja ja laskuja, joissa pyöräilijän kunnolta ja koordinaatiolta vaaditaan selkeästi enemmän. Reittiä on pääosin helpohko polkea, lukuun ottamatta em. jyrkkien nousujen ja laskujen lisäksi osuuksia, joissa liikennemäärät ylittävät 1500 ajon. /vrk ja joissa myös nopeusrajoitukset ovat korkeita (80 km/h tai 100 km/h). Reitin vaarallisimmat kohdat pyöräilijälle ovat jyrkkien laskujen taitepisteet, joissa vauhti on erittäin kovaa huomioiden retkipyöräilijän kantamusten painon tuoman pyörän ohjattavuuden heikkeneminen (verrattuna ilman kantamuksia olevaan pyörään). Lisäksi vaaranpaikkoja ovat isompien maanteiden ylitykset sekä kohdat, joissa pyöräilijän ja ajoneuvojen väliin jäävä vapaatila on pieni, kuten mm. sillat ja kapealla piennarkaistalla olevat reittiosuudet. Monissa kohdin reitin varrella pyöräilijä ei pysty nauttimaan reitistä ja kokemaan oloansa turvallisesti, johtuen vilkkaasta ajoneuvoliikenteestä ja vähäisestä käytettävissä olevasta tilasta pyöräillä.

Reitin ylläpidosta ja kehittämisestä vastaavat nykyisin reitin varren kunnat yhdessä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa. Saariston Rengastie on alun perin Merenkulkulaitoksen vuonna 1996 käynnistämä hanke, jonka tarkoituksena on edistää Lounais-Suomen saariston pohjois- ja keskiosien matkailua sekä parantaa saariston sisäisiä ja mantereiden välisiä yhteyksiä ja saavutettavuutta.

Saariston Rengastie on kansainvälinen monipuolinen ja kattava pyörämatkailureitti, jonka monipuolinen palveluntarjonta, nähtävyydet, maisema-, luonto-, vesistö-, kulttuurikohteet ja tapahtumat sekä tarinat ja perinteet tarjoavat pyörämatkailijalle mielenkiintoiseen käyntikohteen. Maastokartoitus tehtiin osana BikeMenu2-pyörämatkailuhanketta Rengastielle 18-21.8.2022.

Kuva. Yksilöidyt palvelut ja hienot maisemat odottavat Saariston Rengastielle pyöräilevää.

Kehittämis ehdotukset

Ylläpito ja kehittäminen

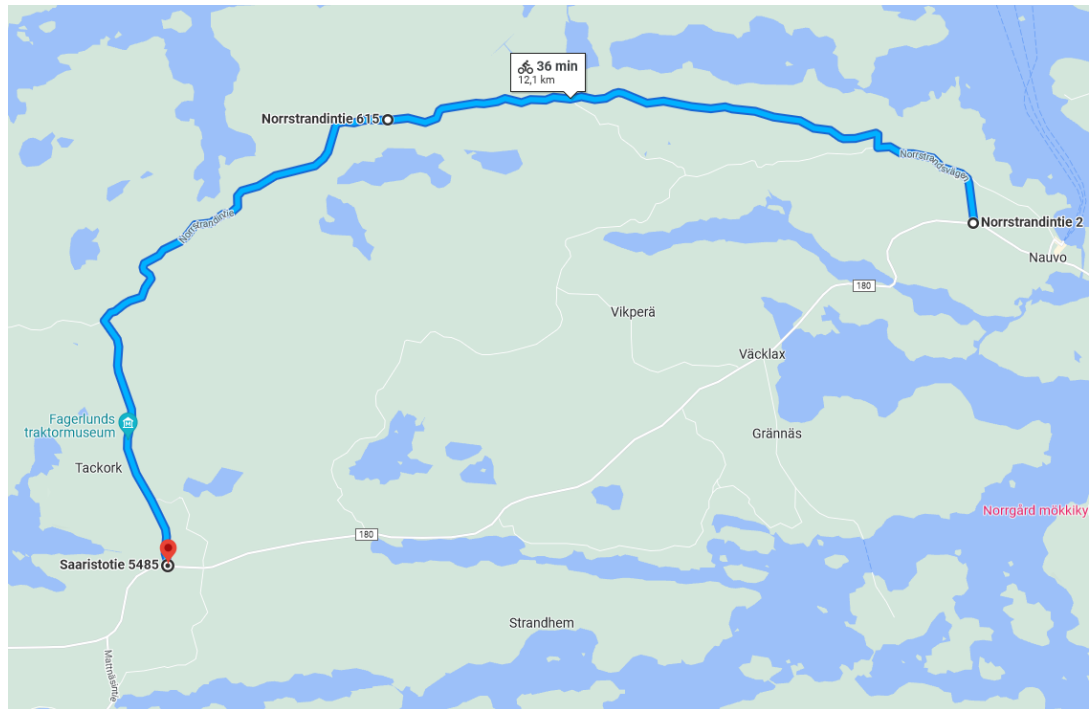
- Saariston Rengastiellä ei ole tällä hetkellä varsinaista virallista ylläpitäjää ja kehittäjää, minkä vuoksi sille olisi jatkossa hyvä määrittää ja saada jokin tietty taho vastaamaan sen säännöllisestä ylläpidosta ja kehittämisestä. Tällainen taho voisi olla esimerkiksi Rengastietä varten perustettava yhdistys, johon kuuluisivat mm. Varsinais-Suomen ELY-keskus yhdessä reitin varren kuntien kanssa.
- **Uusi ylläpitäjä vastaisi mm.:**
 - Yhteistyöstä eri sidosryhmien kanssa (yrittäjät, seurat, järjestöt, asukkaat jne.),
 - reitin viestinnästä,
 - turvallisuudesta
 - ja pitäisi huolta reitin infrastruktuurista (mm. reittiopasteet ja muut rakenteet),
 - kävijämäärien ja onnettomuuksien seurannasta,
 - palautteisiin vastaamisesta
 - sekä vastaisi mahdollisesti tarvittavista reitin maanomistajuussopimuksista.
- **Ylläpitäjän yhteyshenkilöt olisivat jatkossa myös helposti saatavilla mm.**
 - Rengastien nettisivuilta,
 - reittiesitteestä
 - ja reitin varren opastauluista.

Reittiopasteet

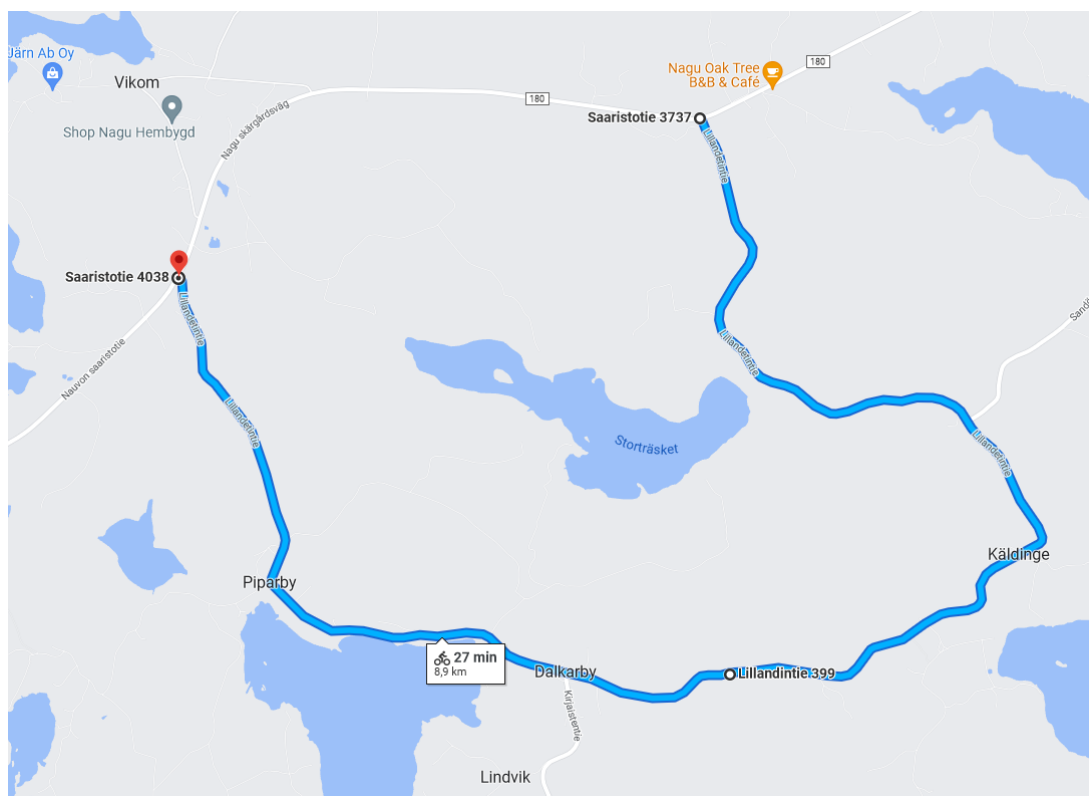
- Tieliikennelain uudistumisen (1.6.2020) myötä myös osa jalankulun ja pyöräilyn liikennemerkeistä uudistui, mikä vaikuttaa myös Saariston Rengastien nykyisten reittiopasteiden uusimistarpeeseen (pl. Pienen Rengastien reittiosuudet). Nykyiset reittimerkit ja -viitat saavat olla maastossa käytössä enintään 31.5.2030 saakka. Näitä nykyisiä reittiopasteita ei kuitenkaan saa enää lisätä tai muuten paikkailla.
- Saariston Rengastielle olisi hyvä suunnitella uuden tieliikennelain mukaiset ja Pienen Rengastien kanssa yhteneväiset reittiopasteet (liikennemerkit F21.1 ja F 21.2).
- Reittiopasteista laaditaan ensin virallinen viitoitus- ja opastussuunnitelma ja se hyväksytetään Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa ja reitin varren kunnissa ennen opasteiden toteuttamista maastoon. Uudet reittiopasteet on hyvä suunnitella ja toteuttaa Rengastien molempiin kulkusuuntiin.
- Pienen Rengastien nykyiset uudet opasteet toimivat pääpiirteissään hyvin, mutta maastokäynnin mukaan erityisesti erittäin aurinkoisella kelillä ja tietyssä valokulmassa valkoista taustaa vasten laadittu Rengastien reittilogo heijastuu lähes kokonaan valkoisesti ja jäljelle jää vain ”tyhjä” valkoinen logo. Tätä ongelmaa ei kuitenkaan ole kuin em. keliolosuhteissa. Pienen Rengastien opasteet toimivat muuten kyllä varsin hyvin pyörämatkailijalle ja reitillä liikkuminen on hyvin sujuvaa näiden opasteiden perusteella eikä reitiltä pääse eksymään.
- Reitin varren nykyiset opastaulut on hyvä päivittää ja lisätä ne pyörämatkailijalle soveltuviin tauko- ja lähtöpaikkoihin (mm. lautta-, lossi ja yhteysalusrannat ja satamat sekä taajamakeskukset).
- Päivitetyissä opastauluissa on hyvä kuvata itse reittilinjaus kartalla ja lisätä sen yhteyteen myös sanallinen reittikuvaus, joka kertoo mm. mikä ja kuinka pitkä reitti on kyseessä, kenelle se soveltuu, mitä nähtävyyksiä, käyntikohteita, toimintoja ja palveluita reitin varrella on pyöräilijälle tarjolla sekä kuka reitin ylläpidosta vastaa.

Reittilinjaus

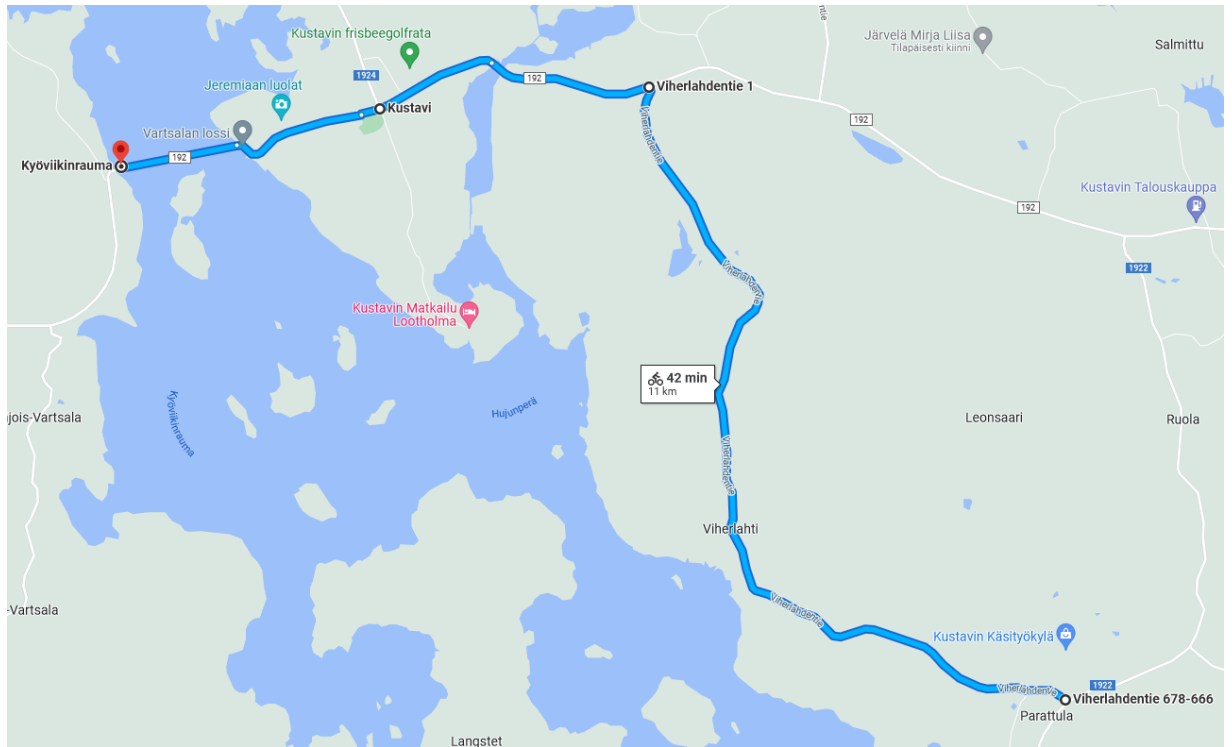
- **Saariston Rengastien reittilinjausta olisi hyvä tarkastella ja päivittää vielä ennen varsinaisen viitoitus- ja opastussuunnitelman laatimista seuraavilta osin:**
 - Reittilinjausmuutos vilkasliikenteiseltä Nauvon saaristotieltä (mt 180) rauhallisemmalle Norrstrandintielle (mt 12017).

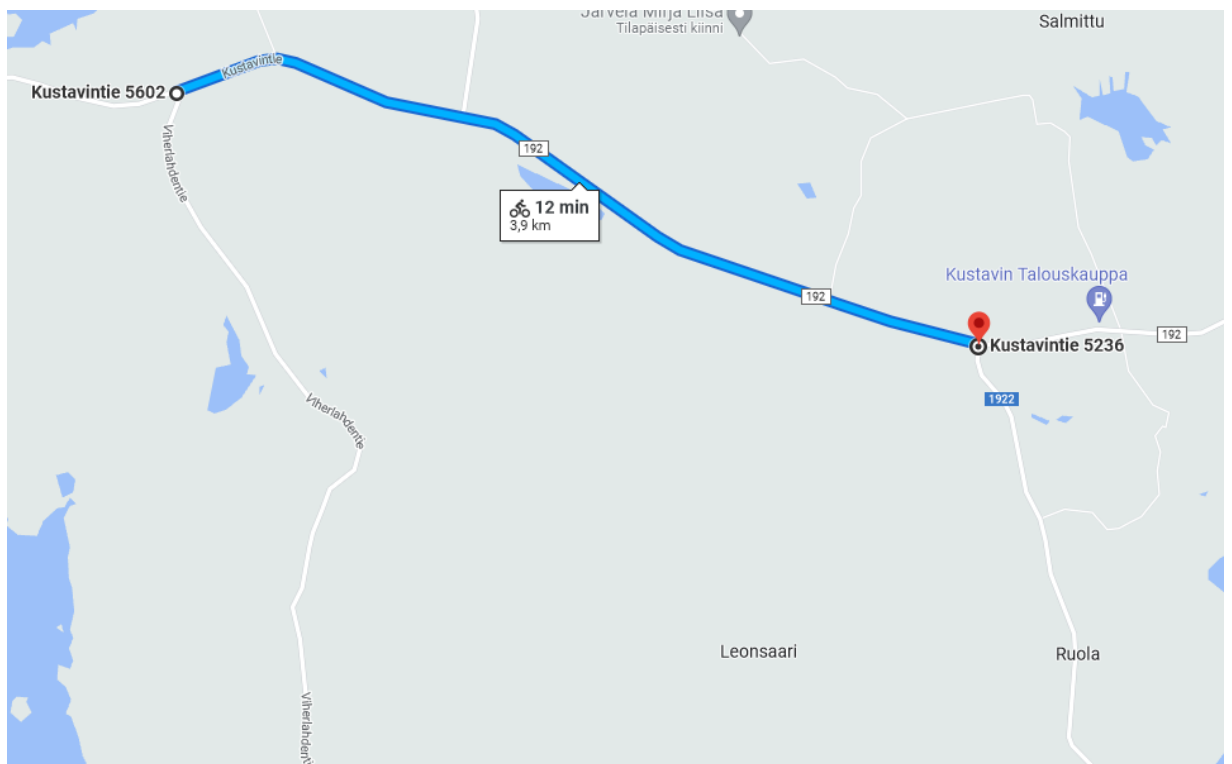
- Reittilinjausmuutos vilkasliikenteiseltä Nauvon saaristotieltä (mt 180) rauhallisemmalle Lillandetintielle (mt 12021 ja mt 12023).

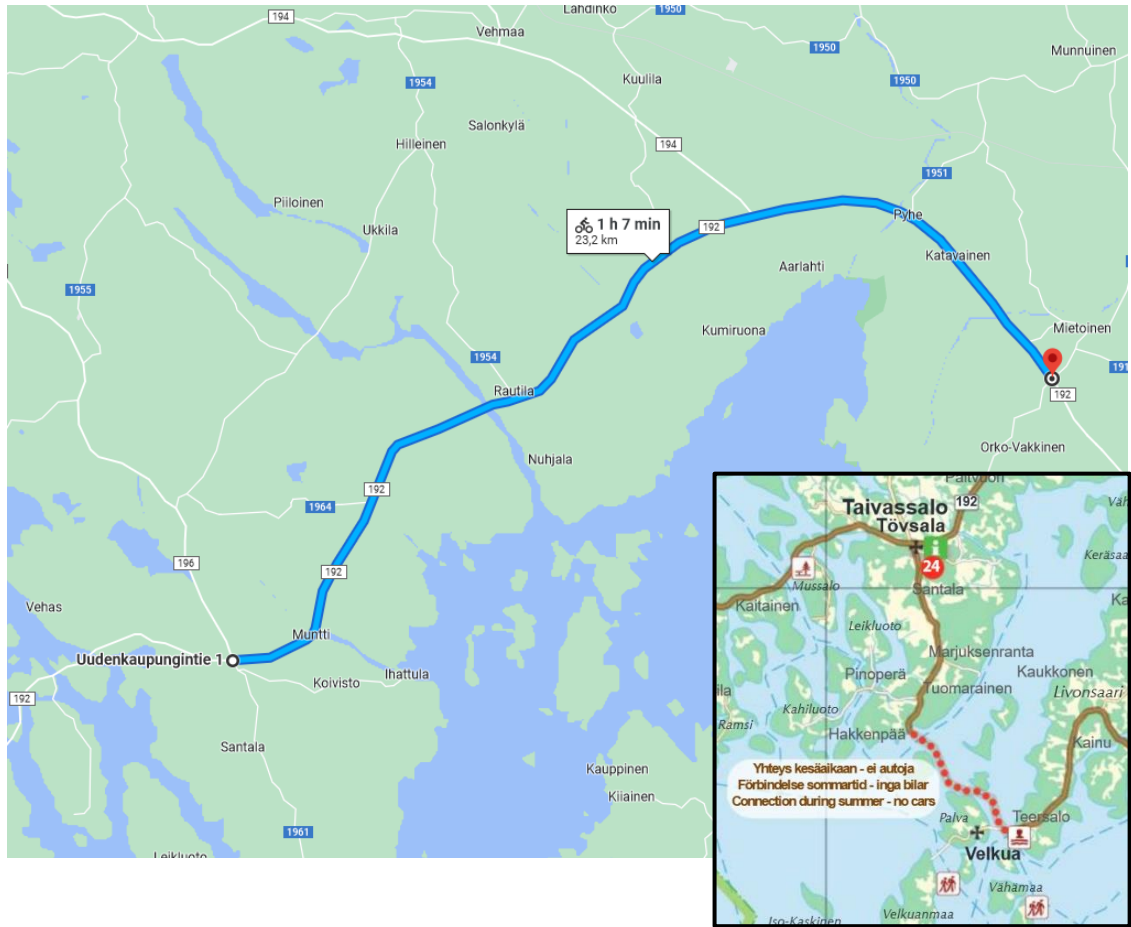
- Reittilinjauslisäys Iniöntieltä (mt 1922) Viherlahdentielle (mt 12231) ja sieltä Kustavientien (mt 192) kautta edelleen Kustavin keskusta ja siitä edelleen lossin kautta Vartsalan saareen. Kustavin alueella on pyörämatkailijalle paljon hyödyllisiä palveluita; kaupat, majoitus, kahvilat ja mielenkiintoisia nähtävyyksiä, jotka toisivat kiinnostavan lisän Rengastien nykyiseen tarjontaan.

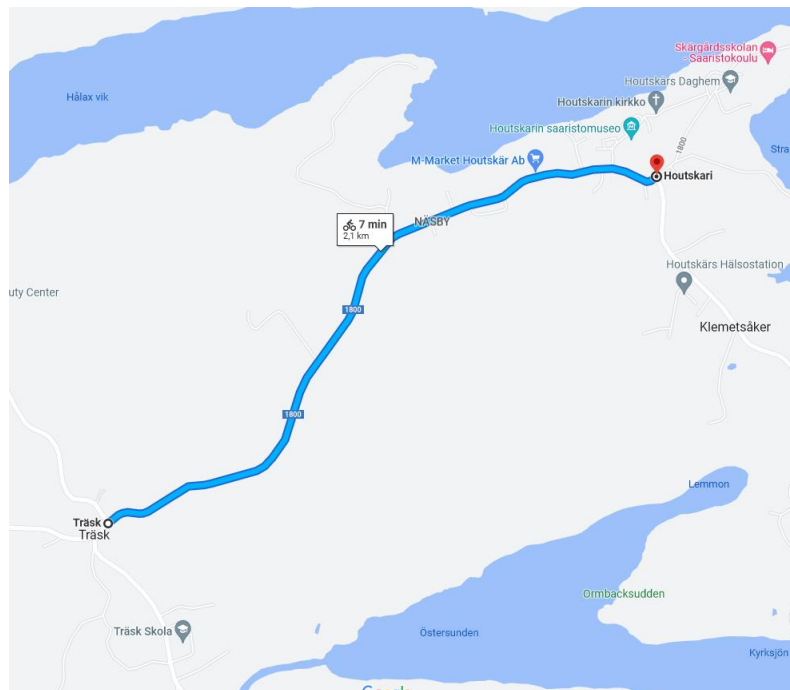
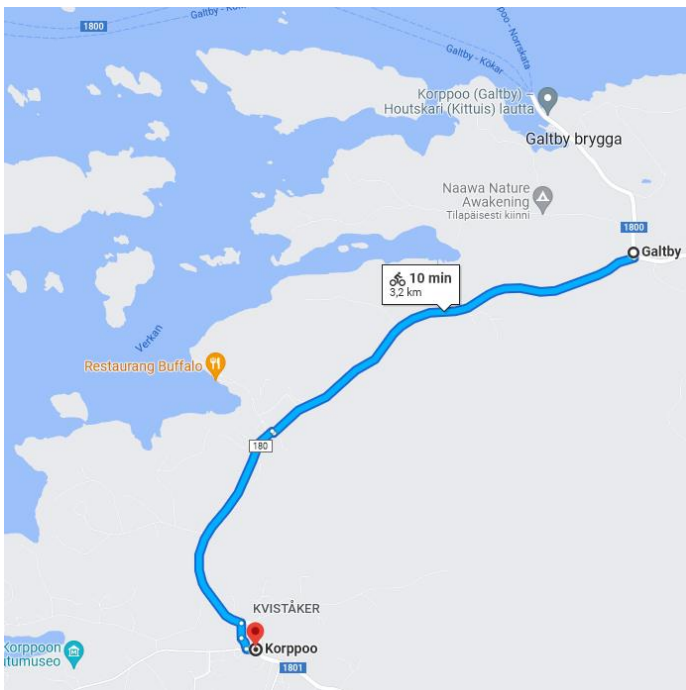
- Reittilinjauslisäys Kustavintien osuudelle Iniöntie (mt 1922)-Viherlahdentie (mt 12231).

- Erittäin vilkasliikenteisen Kustavintien reittiosuuden Hakkenpääntie (mt 1961)-Mynämäentie (mt 1930) merkitseminen vaihtoehtoiseksi reitiksi. Pyörämatkailijalle ensisijainen reitti ja yhteys olisi jatkossa Hakkeenpään ja Teersalon välinen lauttayhteys.

- Lisätään nykyiseltä reittilinjaukselta yhteydet Korppoon ja Houtskarın kirkonkyläin. Näissä kirkonkylissä on pyörämatkailijalle paljon hyödyllisiä palveluita; kaupat, majoitus, kahvilat ja mielenkiintoisia nähtävyyksiä, jotka toisivat hyvän lisän Rengastien nykyiseen tarjontaan.

- Mahdollinen reittilinjauksen uudelleen tarkastelu välillä Naantali-Turku ja vaihtoehtoisten reittilinjausten määrittäminen tälle nykyiselle reittilinjaukselle. Tämä reittilinjaus kulkee nykyisin liikennemäärältään isojen maanteiden lähituntumassa ja siten melutasoltaan varsin epämiellyttävässä liikenneympäristössä, jossa pyörämatkailijalla ei myöskään ole juuri mitään nähtävää tai koettavaa.

- Pyörämatkailija arvostaa rauhallisuutta, turvallisuutta ja viihtyisää pyöräily-ympäristöä, joten Rengastien reittilinjausta päivitettäessä kannattaa kiinnittää huomiota etenkin näiden vähäliikenteisten ja vähämeluisten sekä viihtyisien reittivaihtoehtojen tarjoamiseen pyörämatkailijalle.
- Lisäksi Rengastielle ominaiset ja erityiset kohteet (verrattuna muihin vastaaviin reitteihin) kannattaa nostaa näkyväksi pyörämatkailijalle -linjaamalla reitti tai sen reittipistot näiden kohteiden kautta.

Turvallisuus

- **Saariston Rengastiellä pyöräilyn turvallisuutta on hyvä analysoida monipuolisesti ja säännöllisesti reitin ylläpitäjän toimesta. Arvioitavia reitin turvallisuuteen (fyysinen ja koettu) vaikuttavia riskitekijöitä voivat olla mm.:**
 - Reittiosuudet, joilla on isot liikennemäärät (kvl>1500 ajon./vrk tai lähellä tätä määrää).
 - Erityisesti siltojen, lautta- ja yhteysalusrantojen läheiset jyrkät alamäet, jyrkänteet ja erityisen vaikea maasto.
 - Tienylitykset ja risteäminen muun liikenteen kanssa, erityisesti vilkasliikenteisissä risteyksissä.
 - Reitin leveys ja käyttö muun liikenteen kanssa, erityisesti reittiosuuksilla, joilla piennarkaista on kapea (alle 0,75 m) ja joilla on isot liikennemäärät ja nopeusrajoitukset.
 - Reittipohja, rakenteet ja niiden kunto.
 - Muut riskit, esim. pitkät reittiosuudet, jolla ei ole juomavesipullon täyttömahdollisuutta.
- **Pyöräilyn turvallisuusriskejä vähentäviä toimenpiteitä Rengastiellä ovat mm.:**
 - Reitin ja sen rakenteiden kunnossapito ja parantaminen, mm. Nauvon keskustan pyörätien osalta.
 - Pyöräilijöille tapahtuneiden onnettomuuksien, läheltä piti tilanteiden ja kävijäpalautteiden säännöllinen seuranta ja niihin reagointi tarvittaessa.
 - Käyttäjien opastaminen, varoittaminen ja tiedottaminen reitin varrella ja reitin viestinnässä, mm. jyrkkien nousujen ja laskujen osalta sekä isojen liikennemäärien osalta. Näitä kohtia on erityisesti siltojen ja lautta- ja yhteysalusrantojen läheisyydessä sekä vilkasliikenteiset reittiosuudet.
 - Ohjeet hätätilanteessa toimimisesta. Nämä ohjeet tulisi löytyä mm. Rengastien nettisivuilta, reittiesitteestä sekä reitin varren opastauluista.
 - Rengastielle olisi jatkossa hyvä tehdä tarkempi reitin soveltuvuuden arviointi eri kohderyhmille sen reittiosuuksittain, jotta pyörämatkailijalla on ennakkoon saatavissa tietoa siitä soveltuuko reitti tai sen reittiosuus juuri tälle.
 - Lisäksi Rengastielle olisi hyvä laatia tarvittaessa erillinen turvallisuusasiakirja (www.tukes.fi). Tavanomaisten ulkoilu- tai retkeilyreittien riskit on katsottu lähtökohtaisesti vähäisiksi ja näin ollen turvallisuusasiakirjavelvoite ei yleensä koske ulkoilureittejä. Riskit on kuitenkin tällöinkin arvioitava vähäisiksi.
 - Etenkin kapeissa (mm. sillat) ja muissa vaarallisissa reittikohdissa (mm. tienylitykset) on hyvä tiedottaa autoilijoita ja pyöräilijöitä oikeanlaisesta ajotavasta toiset liikkujat huomioiden sekä varoittaa muusta liikenteestä.
 - Tärkeää on tiedottaa autoilijoille mm. pyöräilijöiden turvallisesta ohituksesta sekä pyöräilijöille oikean ajolinjan valinnasta -ajorataa yhdessä autojen kanssa käytettäessä.
 - Liikenneturvallisuuden kannalta on oleellista kiinnittää huomiota erityisesti Saariston Rengastien niihin reittiosuuksiin, joissa pyöräilijä jakaa ajoneuvojen kanssa ajoradan ja joissa piennarkaista on kapea (alle 0,75 m) ja liikennemäärät (kvl>1 500 ajon.vrk) ja nopeusrajoitukset ovat isoja (80 km/h tai 100 km/h). Näille osuuksille on hyvä miettiä vaihtoehtoisia reittiyhteyksiä sekä tarvittavia liikenneturvallisuustoimenpiteitä, kuten nopeusrajoitusten alentamisia ja erillisiä jalkakäytäviä ja pyöräteitä.
 - On tärkeää parantaa Rengastien turvallisuutta ja liikenneympäristöä riittävästi eri osaluilla, jotta pyörämatkailija pystyy nauttimaan reitistä ja kokemaan pyöräilyn reitillä itselleen riittävän turvalliseksi ja mielekkääksi. Jos Rengastie tai sen jokin tietty reittiosuus tai kohta ei täytä pyörämatkailijan osalta riittävää turvallisuuden tunnetta tai sen

liikenneympäristö on rauhaton ja epäviihtyisä (mm. ajoneuvoista lähtevä liikennemelu), voi osa pyörämatkailijoista jättää Rengastien pyöräilemättä.

Viestintä

- **Rengastielle luodaan/tai mietitään nykyisten viestintäsivujen perusteella, mikä on jatkossa sen viestinnällinen pääsivusto, jonne kootaan Rengastiestä kaikki oleellinen reittitieto. Sivustolla esitetään mm. seuraavat pyörämatkailijan kannalta oleelliset tiedot:**
 - Reittilinjaus kartalla, jossa reitti on kuvattuna reittiosuuksittain sekä pyörämatkailijalle ensisijaisesti suositeltavat reittiosuudet (jos vaihtoehtoisia reittiosuuksia on käytettävissä).
 - Sanallinen reittikuvaus, jossa kuvataan mm. reitin ja reittiosuuksien sopivuus eri kohderyhmille ja pyörätyypeille, reitin vaativuus sekä turvallisuuden kannalta huomioitavat erityisesti asiat, kuten mm. runsasliikenteiset ja erityistä tarkkaavaisuutta vaativat reittiosuudet ja kohdat (mm. sillat, kapeat tienkohdat, jyrkät alamäet, tasoylitykset sekä reittiosuudet, joissa ajetaan ajoradalla ja liikennemäärä on yli 1 500 ajon./vrk).
 - Linkitetään em. viestintäsivuihin Rengastien muut viralliset viestintäkanavat (mm. sosiaalinen media) ja mietitään missä viestintäkanavasta Rengastiestä viestitään eri kohderyhmille. Tavoitteena tulisi olla kohderyhmien mukainen viestintä oikeissa viestintäkanavissa.
 - Reitin aukioloajat, lautat ja yhteysalukset, näiden aikataulut ja maksut.
 - Reitin palvelut, nähtävyydet, käyntikohteet ja tapahtumat.
 - Majoituspaikat, ravintolat ja kaupat.
 - Muut pyörämatkailua tukevat toiminnot, kuten mm. pyörien huoltopisteet ja välinevuokraus, sähköpyörien latauspisteet uimapaikat/suihkut, wc:t, levähdyspaikat (mm. katokset ja penkit) sekä vaatteiden kuivauspaikat ja puhtaan juomaveden täyttöpaikat.
 - Liikenne- ja kuljetuspalvelut, joita pyörämatkailijalle on tarjolla reitin varrella.
 - Reittituotteet; omatoimiset ja kaupalliset sekä opaspalvelut.
 - Reitin ylläpidosta ja kehittämisestä vastaavan tahon yhteystiedot.
 - Muut oleelliset Rengastien viestintäsivustot ja -kanavat (mm. reitti- ja karttasovellukset) sekä muut Rengastien läheisyydessä tai sen rinnalla kulkevat pyörämatkailureitit, kuten mm. EuroVelo 10 – pyörämatkailureitti sekä Pyhän Olavin reitti ja näiden sivustot.
 - Reitin saavutettavuutta ja turvallisuutta voidaan pyörämatkailijan osalta merkittävästi parantaa tarjoamalla tälle reitin gpx-jälkeen perustuva pyörämatkan reaaliaikainen seurantamahdollisuus.
- Päivitetään nykyinen Rengastien reittiesite, jossa olisi jatkossa toisella puolella kartalla mm. reittilinjaus ja reitin keskeisimmät toiminnot, palvelut ja nähtävyydet (mm. kauniit maisemapaidat ja luontokohteet) ja käyntikohteet sekä toisella puolella reittikuvaus ja keskeisimmät palveluiden, toimintojen ja ylläpitäjän yhteystiedot ja sivustolinkit näihin. Reittiesitteen jakelu toteutetaan keskeisimpiin infopisteisiin, palveluihin, toimintoihin ja tapahtumiin.
- Alueen yrittäjille ja toimijoille on hyvä viestiä pyöräily-ystävälliset palvelut (Welcome cyclist)-tunnuksesta -sen hakemisesta, sen hyödyistä ja tämän tunnuksen omaavien palvelutietojen näkyvyydestä Pyörämatkailukeskuksen www.bikeland.fi-sivustolla.
- Rengastien reittilinjauksen, reittikuvauksen, palveluiden ja toimintojen lisääminen Pyörämatkailukeskuksen sivuille www.bikeland.fi, josta pyörämatkailijan on se helppo löytää yhdessä muiden kansallisten retkipyöräilyreittien kanssa.
- Pyörämatkailijalle on hyvä luoda malliesimerkkejä päiväetapeista, joilla Rengastien varren nähtävyydet, palvelut ja toiminnot on helppo saavuttaa. Päiväetapeissa on kuvattuna

nähtävyyksien lisäksi mm. pyöräilymatka ja -aika, lautta- ja yhteysalukset ja niiden aikataulut, ruokapaikat ja kaupat, virkistystäytymis- ja levähdyspaikat ja pyörämatkailua tukevat toiminnot, kuten sähköpyörien latauspisteet. Pyörämatkailun eri kohderyhmät on hyvä huomioida erilaisin päiväetappivariaatioin, jotta eritasoiset ja erilaisen kiinnostuksen kohteen omaavat pyöräilijät saavuttavat Rengastien mahdollisimman helposti.

- Viestintä toteutetaan monikielisesti ja Rengastien eri pyörämatkailun kohderyhmät huomioiden (esim. suomi, englanti, ruotsi ja saksa).

Liikenne ja kuljetus

- On hyvä varmistaa, että liikenteen eri solmupisteistä (mm. kunta- ja taajamakeskukset sekä joukkoliikenteen pysäkit) on helppo ja lyhyt liityntä Rengastielle.
- Solmupisteet kuten liityntäparkkipaikat ja -pysäkit on hyvä määrittää ja erikseen vielä osoittaa ne Rengastien viestintäaineistossa, kuten mm. esitteen reittikartassa.
- Solmupisteissä on hyvä olla oman auton maksuton ja turvallinen pysäköintimahdollisuus.
- Liikennepalveluiden tiedot tulee olla helposti pyörämatkailijan löydettävissä Rengastien eri viestintäkanavissa.
- Lisäksi pyörien ja matkatavaroiden kuljetusmahdollisuudesta on hyvä tiedottaa näissä viestintäkanavissa.
- Pyöräilijää on hyvä informoida ennakkoon lautta- ja yhteysalusrannoissa olevasta oikeasta odotuspaikasta ja siirtymistavasta (aina autojen jälkeen) lautalle ja yhteysalukselle ja niistä pois.
- Koska Rengastie koostuu hyvin erityyppisistä reittiosuuksista ja myös useista lautta ja alusyhteyksistä, on hyvä luoda malliesimerkkejä sopivista päiväpyöräilyetapeista erityyppisille kohderyhmille. Tärkeää on kertoa mm., millä aikataululla kuhunkin lauttaan ja yhteysalukseen kerkeää ja näistä edelleen perille kunkin päiväetapin määränpään majoitukseen.
- Hakkenpää-Teersalo lauttayhteyden vuoroja (yhteys avoinna 18.5-15.9) olisi hyvä lisätä nykyisestä 2 vuoroa/päivä vähintään 3 vuoroa/päivä, mikäli pyörämatkailijat halutaan jatkossa pääsääntöisesti ohjata käyttämään tätä reittiä vilkasliikenteisen Kustavintien sijasta. Nykyisin nämä vuorot ovat aamuisin ja iltapäivisin (Teersalo-Hakkenpää, klo 8.00 ja 15.00 sekä Hakkenpää-Teersalo, klo 9.00 ja 16.00.). Esimerkiksi klo 12.00 vuoroyhteyden tarjoaminen houkuttelisi pyöräilijöitä hyvin todennäköisesti entistä paremmin tällä lauttayhteydelle.
- Iniön saaren Skagenin lossiaikataulujen päivittäminen siten, että myös pyörällä on mahdollista keretä Kannvikista lähtevään Kustavin lauttaan. Lossin jälkeen tulevan Jumon saaren pyöräilyosuuteen (pituus 4,1 km) olisi pyöräilijälle hyvä varata vähintään noin 20 minuuttia, ennen Kannvikin lauttarantaan tuloa.
- Saariston Rengastie toimii nykyisin ympyräreittinä vain kesäkauden ajan (12.5-3.9). Jatkossa on hyvä miettiä tarkemmin voisiko Rengastien kiertää kokonaan myös muina ajankohtina, pidentämällä yhteysalusten ja -lauttojen toiminta-aikoja myös tämän kauden ulkopuolelle. Tätä varten olisi ensiksi hyvä selvittää kyselytutkimuksella pyöräilyn kysyntäpotentiaali ja mm. majoituspalveluiden tarjonta em. kauden ulkopuolella.

Majoitus

➤ Majoituksen osalta olisi hyvä huomioida seuraavat kriteerit:

- Majoitusta on riittävästi nykyiseen ja arvioituun tulevaan pyörämatkailijoiden kysyntään nähden.
- Sijaitsee reitin läheisyydessä (maksimissaan 3 km reitiltä) ja säännöllisesti noin 20-50 km välein reitin varrella.
- Pyörän turvallinen ja mahdollisuuksien mukaan myös säältä suojattu säilytys. Turvallisen säilytyksen pyörälle takaa parhaiten runkolukitus tai erillinen lukollinen tila.
- Pyörän puhdistus ja huoltomahdollisuus (jalkapumppu ja perushuoltotyökalut).
- Sijainti on rauhallinen ja majoitus on viihtyisä.
- Ruokapaikat ja/tai kaupat ovat lähellä, alle 3 km majoituksesta.
- Eri kohderyhmille on tarjolla eri majoitusvaihtoehtoja, yksilöllisyys huomioituna.
- Majoituksen tiedot saa ja varauksen siihen voi tehdä helposti.
- Varusteina on hyvä olla vähintään jääkaappi, pikkupakastin ja latauspiste sekä keittolevy ja/tai veden keittomahdollisuus omien ruokien laittoa varten.
- Juomavesipullojen täyttömahdollisuus puhtaalla vedellä on tärkeää pyörämatkailijalle kuin myös peseytyminen pyöräilypäivän jälkeen (suihku ja/tai uimapaikka saunalla).
- Majoituksesta löytyy myös lisätietoa alueesta (muut reitit, käyntikohteet ja palvelut).

Ruoka ja ravitsemus

➤ Ruoan ja ravitsemuksen osalta olisi hyvä huomioida seuraavat kriteerit:

- Pyöräilijälle tulisi ensisijaisesti tarjota hyvää ja monipuolista lähiruokaa, jolla jaksaa pyöräillä reittietapista toiseen.
- Ruokailupaikat ja/tai kaupat sijaitsevat reitin läheisyydessä (maksimissaan 3 km reitiltä) ja säännöllisesti noin 20-50 km välein reitin varrella.
- Ruokailun ajaksi pyörille on tarjottu turvallinen säilytys näkyvällä paikalla ja mieluiten runkolukituksella.
- Sijainti on rauhallinen ja ruokapaikka on viihtyisä.
- Eri kohderyhmille on tarjolla eri ruokapaikkavaihtoehtoja, yksilöllisyys huomioituna.
- Ruokapaikan tiedot ovat helposti saatavilla aukioloaikoihin.
- Juomavesipullojen täyttömahdollisuus puhtaalla vedellä.
- Taukopaikoilla on omien ruokien laittomahdollisuus (esim. tulisija), säältä suojattu katos sekä juomavesipullon täyttömahdollisuus.

Retkipyöräilyreitistä löytyy lisätietoa seuraavilta sivustoilta:

- <https://www.rengastie.fi/>
- <https://visitparainen.fi/fi/saariston-rengastie/>
- <https://www.facebook.com/rengastie/>
- <https://www.visitparainen.fi/esitteet/kartta/#page=1>
- <https://visitkustavi.fi/kohde/saariston-rengastie/>
- <https://visitnaantali.com/aktiviteetti/saariston-pieni-rengastie-pyoraillen/>
- <https://visitturku.fi/kohdekortit/saariston-rengastie>
- <https://www.raisio.fi/fi/tapahtumat/tervetuloa-saariston-rengastielle>
- <https://www.visitsaaristo.net/fi/kohde/saariston-rengastie-parainen-9534>
- <https://www.sttinfo.fi/tiedote/pyoralla-saariston-rengastiella-ehdottomasti?publisherId=69817888&releaseId=69945086>
- <https://virma.lounaistieto.fi/>
- <https://retkipaikka.fi/saariston-rengastie-kolmessa-paivassa-kalastajakylia-ja-mautilan-lumoa/>
- <https://lautta.net/saariston-rengastie.php>
- <http://lautta.net/rengastie>
- <https://www.finferries.fi/lauttaliikenne/lauttapaikat-ja-aikataulut/saariston-rengastie-houtskari-inio.html>
- <https://saaritoursfeelfinland.fi/pyoraretket/>
- <https://www.matkapojat.fi/ryhmat/kotimaa/turunmaan-laaja-rengastie>
- <https://launokorpi.com/kalenteri/saariston-rengastie-1>
- <https://www.vesma.fi/valmismatkat.html>
- <https://www.aland.travel/saariston-rengastie>
- <https://ykkosmatkat.fi/turun-saariston-rengastie/>
- <https://finnisharchipelagoroutes.fi/saariston-rengastie-autolla/>
- <https://youtravel.fi/pyorailymatkat-suomi-saariston-rengastie>
- <https://sattmark.fi/saariston-rengastie/>
- <https://www.carfield.fi/>
- <https://www.karttakauppa.fi/ajankohtaista/uusi-opas-johdattaa-matkalle-saariston-rengastielle/>
- <https://kerranelamassa.fi/kotimaan-matkailu/saaristomeri/saariston-rengastie/>
- <https://kotimaatutuksi.fi/luonto-ja-ulkoilu/saaristot/saariston-rengastie/>
- <https://www.gofinland.fi/saariston-rengastie/>
- https://museot.fi/kulttuurikierros/index.php?kk_id=25
- <https://www.outdooractive.fi/fi/route/pitkaet-pyoeraeilyreitit/saaristomeri/saariston-rengastie/40243411/>
- <http://www.visualaddict.fi/2021/05/saariston-rengastie-parhaat-vinkit.html>
- <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/kotimaanmatkailijat-suuntaavat-jalleen-saariston-rengastielle-naissa-paikoissa-kannattaa-vierailla-suositun-matkailureitin-varrella/8458136>
- <https://turunseutusanomat.fi/2016/05/saariston-rengastie-tayttaa-20-vuotta/>
- <https://www.haloomaaseutu.fi/saariston-rengastie-tayttaa-25-vuotta/>
- <https://aamuset.fi/artikkeli/5691925>
- https://wikitravel.org/fi/Saariston_rengastie
- <https://www.fillarifoorum.fi/forum/showthread.php?57454-Saariston-rengastie>
- http://www.polakupyoraily.net/wiki/Saariston_rengastie
- <https://www.bikemap.net/en/r/8331744/#8.61/60.3656/21.8621>
- <https://retkiapina.com/2022/07/13/saariston-rengastie-pyoraila-seikkaillen-osa-1/>
- <https://www.polarsteps.com/sootti/3543491-saariston-rengastie-6-2020>